

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Наша страна торжественно отмечает День 8 Марта — в год славного юбилея — 60-летия образования СССР, выражая глубокую признательность женщинам за их огромный вклад в создание материальных и духовных богатств социалистического общества, в дело воспитания подрастающего поколения.

Женщины всех континентов празднуют этот день под знаком борьбы за мир, национальную независимость, за свои права и счастье детей.

Дорогие женщины — профессора, преподаватели, служащие, рабочие и студентки КазГУ!

Поздравляем Вас с Международным женским Днем 8 Марта! Желаем новых успехов в работе, учебе, крепкого здоровья и большого счастья!

Ректорат, партком, местком, профком,
комитет комсомола, редакция газеты
«Казак университеті».

8 март-

Халықаралық әйелдер күні.

ЖЕНЩИНЫ НАШЕЙ СТРАНЫ

Советский Союз первое в мире социалистическое государство, которое решая задачи созидания нового общества, показало пример в раскрепощении женщины, в достижении ее полного равноправия с мужчиной.

Рост женской занятости становится одной из важнейших закономерностей в использовании трудовых ресурсов всех экономически развитых стран мира, но социальная сущность этого процесса при капитализме и социализме различна. Вовлекая женщин в сферу общественного производства, капитализм не стремится к освобождению женщины, к представлению на равных с мужчинами прав. Труд женщины необходим капиталисту только для удовлетворения потребности в рабочей силе, для извлечения дополнительной прибыли за счет дискриминации женщины в оплате труда.

В социалистическом же обществе ликвидация эксплуатации человека человеком не мыслилась без обеспечения подлинного равноправия мужчин и женщин. Советское государство законодательно утвердило равные права мужчины и женщины. Конституция СССР гарантировала женщине равное право на труд и его оплату, равное право на образование, отдых, социальное страхование и обеспечение в старости. Ставя задачу вовлечения женщин в общественное производство, Советское государство одновременно придавало большое значение качественному росту женского труда, повышению его квалификации. Марксистско-ленинский принцип равенства мужчин и женщин предполагает такой вывод при котором наиболее полно учитывались бы индивидуальные спо-

собности и специфические особенности мужчин и женщин.

В период научно-технического прогресса наша страна перешла на новую стадию решения многих социальных и производственно-технических проблем. Повышается рост численности женщин в ведущих отраслях общественного производства. В нашей стране первое место по числу работающих женщин в промышленности занимает в настоящее время машиностроение, а легкая промышленность — второе место. Повышается использование женской рабочей силы и отраслях с высоким уровнем механизации и автоматизации производственных процессов в электротехнической, подшипниковой, радиотехнической и др.

В сельскохозяйственном производстве они занимают ведущее место в ряде профессий, требующих высокой квалификации, большого опыта и практики ведения хозяйства. Сейчас женщины составляют около 50 процентов всех агрономов, ветврачей, зоотехников, имеющих высшее образование. Большой вклад женщин — в развитии науки культуры и образования. В нашей стране свыше 400 тыс. женщин научные работники, среди них 2200 академиков, членов-корреспондентов и профессоров. В условиях развитого социализма постоянно растет общественно-политическая активность, около половины депутатов, избранные в местные Советы народных депутатов — женщины.

Велика их роль в развитии социалистического соревнования, движения бригад и ударников коммунистического труда за перевыполнения производственных заданий, внедрения новой техники, распространения передовых приемов и методов труда. В этом движении на-

более полно проявляются черты нового отношения к труду, забота об интересах всего общества. Небывалых масштабов достигло всенародное социалистическое соревнование за выполнение народнохозяйственных планов десятой пятилетки и заданий первого года XI — пятилетки, намеченных XXVI съездом. Самоотверженный труд женщины высоко оценивается партией и правительством. Каждая третья награда за доблестный труд вручается женщине, каждый четвертый в стране Герой Социалистического Труда — женщина.

Женщины нашей страны, как и весь советский народ, единодушно поддерживают миролюбивую внешнюю политику Советского государства, направленную на обеспечение прочного мира во всем мире и разрядку международной напряженности. Они решительно выступают против происков сил империалистической реакции, в защиту свободы и независимости народов за полную ликвидацию колониализма, неоколониализма и расизма. Претворяя в жизнь Программу мира 80-х годов, выдвинутую XXVI съездом КПСС, дополненную новыми инициативами Л. И. Брежнева, советские женщины, способствуют развитию широкого сотрудничества государств с различным строем.

Советские женщины глубоко верят в свое светлое будущее, в глубокую правоту дела В. И. Ленина и уверенно идут к намеченной цели — коммунизму. Вместе со своими трудящимися страны они настойчиво трудятся над претворением в жизнь исторических решений XXVI съезда КПСС.

М. Х. ШИГАЕВА,
декан биологического
факультета, профессор.

250 лет — добровольному присоединению Казахстана к России

Третий год, после окончания изучения студентами курса политической экономии, кафедра политической экономии естественных факультетов проводит итоговую конференцию. В этом учебном году она проводилась на IV курсах естественных факультетов, которая была посвящена знаменательному событию в жизни республики — 250-летию добровольного присоединения Казахстана к России.

Подготовка к конференции велась в течение всего учебного се-

ХОРОШАЯ ТРАДИЦИЯ

местра. За этот период все студенты IV-х курсов естественных факультетов подготовили доклады, рефераты по актуальным проблемам теории и практики экономического развития СССР и нашей республики. Наиболее интересные работы были заслушаны на конференции.

Проведение таких мероприятий помогает студентам лучше изучить предмет и подготовиться к экзаменам, поэтому кафедрой было решено, что итоговые конференции должны стать традицией. Хочется, чтобы в этом кафедре активно помог комитет комсомола, поощряя студентов за участие в конкурсах и конференциях по общественным наукам.

А. З. ЗЕНГИН.

На университетском меридиане

□ Жуықта биология факультетінің оқу корпусында Қазақстан ЛКСМ Орталық Комитетінің жастар творчествосы Советінің және Қазақ ССР Министрлер Советінің Баспа ісі, кітап саудасы және полиграфия жөніндегі Мемлекеттік Комитетінің ұйымдастыруымен жастар кітабы айлығының ашылу салтанаты болып өтті. Жастар кітабы айлығының маңызы жөнінде Қазақстан Жазушылар Одағының секретары Сайын Мұратбеков баяндама жасады.

Жас оқырмандар бұл күні Қазақстан Ленин комсомолы сыйлығының лауреаттары атағын алған ақын-жазушылармен кездесті. Т. Молдағалиев, М. Шаханов, К. Ахметова және жас ақындар М. Синельников, Ж. Жақыпбаев, А. Шмидт өз өлеңдерін оқыды.

Кездесуді «Жалын» баспасының директоры Қ. Найманбаев жүргізді.

Кездесу кітап базарының ұйымдастырылуы және студент-оқырмандардың автограф алуымен жалғасты.

□ 17-19 февраля состоялась XII — учебно-методическая конференция профессорско-преподавательского состава, посвященная 250-летию добровольного присоединения Казахстана к России. Конференцию открыл ректор университета, академик АН КазССР У. А. Джолдасбеков.

С докладом «XXVI съезд КПСС о дальнейшем совершенствовании идейно-политического воспитания студентов» выступил проректор по идейно-воспитательной работе С. Н. Савицкий.

Так же на конференции выступили профессор, проректор по заочно-вечернему образованию М. Ж. Аргынбаев, профессор А. Б. Турсынбаев, член-корр. АН КазССР, проректор по учебной и научной работе естественных факультетов А. Т. Лукьянов.

Работали 8 секций и 15 подсекций. На заключительном заседании конференции было сообщено председателю методических бюро факультетов о состоянии и перспективах научно-исследовательской работы по проблемам высшей школы.

Жанарың сенің нұр алған
күн көзінен,

Айналдым ана, ақ жарқын
мінезіңнен.

Өмірдегі шұғылалы бар
махаббат

Таралады әлемге бір өзіңнен.

Суразуниқам, дорогие жәнишине!

Бұлар—біздің мақтанышымыз.

ДОСТЫҚ ӘЗІЛДЕР

Биология факультетінің 5 курс студенті Х. ЗӘКИЕВАҒА.

Бастан асар жұмысының көптігі, ізденіссіз өткізетін жоқ күні. Үздік деген «стажы» бар бес жылдық. Қуат берген жастық жігер екпіні.

Заң факультетінің 3 курс студенті Ш. МҰХАМЕДЖАНОВАҒА

Болып жүрсің игі істерге ұйтық, Тартқан күйің талайларды ұйытты. Жан екенсің сегіз қырлы, бір сырлы Еліңнің азаматы бәл сүйікті!

Филология факультетінің 4 курс студенті Б. АТАБАЕВАҒА.

Шың жүректен құттықтаймыз біз бүгін, Филфақтағы оқу—тәртіп үздігін. Әлі күнге босатпай-ақ келеді, Қолына алып көп жұмыстың тізгінін... Әзілдерді жазған М. САПАРБЕКОВ.

Он алты қыз

Көктем... Дәлірек айтқанда, қыс белгілерінен әлі де айыға қоймаған март айының екінші күні. Күн қызуының әсері ме, жер бұсанып жатыр. Аздап ызғар сезіледі. Әйтсе де, адамдардың жүздері жарқын, көңілдері көтеріңкі. Табиғатқа жан бітіп, дүние көгілдір нұрға бөленер күн де алыс емес-ау. Көктемді сағына күтпеген жан бар ма екен?

Студенттер астанасы іспетті ҚазГУ қалашығында көңілді әуен—тынмсыз еңбек әуені баурап алған. Жаңа бой көтере бастаған, немесе салынып біту мерзімі таяу калған еңселі үйлерде жұмыс істеп жүрген жастар осынау салтанатты марштың талантты дирижерлары секілді. Қызу киім үстінде жүрген оларға сыпайы әзіл де, жарасымды қалжың да жат емес. Біз осындай думанды топтың үстінен шықтық.

Топ басшысы «Алма-атаотделстрой» тресіне қарасты 37 — құрылыс — монтаж басқармасы сылақшылар бригадасының жетекшісі Т. П. Тутықинаның әңгімесінен өзімізге қажетті біраз жәйтті анықтадық.

Бригада қазіргі уақытта сауда орталығының ішкі сылақ жұмыстарын жүргізуде. Коллективтері Шолпан Нұғыманова қалалық Со-

он алты қыз-келіншектердің бәрі де жоғары разрядты сылақшылар. «Коммунистік еңбек екпіндісі» атағын жеңіп алған бұл бригадада Ш. Байменова, Л. Дадырова, Г. Нұғыманова, Л. Даржанова сияқты озат сылақшылар аз емес. Сонымен қатар, жоғарғы оқу орындарында сырттай оқып жүрген жастар да бар.

Жақындап калған көктем лебі құрылысшы қыздарға да әсер етпей қалмаса керек, бәрі де ерекше сергек. Теп-тегіс үй қабырғалары, мүлтіксіз тұзу шығарылған бұрыштар нәзік саусақтар күдіретін танытқандай.

Біз келгелі тыныс алмай, өз ісіне беріліп кеткен әдемі қызға көзіміз түсті.

— Сірә, озаттарыңыздың бірі болар?

Қыздар да осыны күтіп тұрғандай, ду күлісіп, әзіл шақыра бастады.

— Шолпан, мұнда кел. Сені іздеп жатырмыз, — деп, бірі қызға айқайлады.

Үнсіз жымияған Шолпан бізге қарай аяндады.

Оның мұнда жұмыс істей бастағанына жеті жылдан асты.

1977 жылы үлгілі сылақшы

ветке депутат болып сайланды. Мейрам сайын алатын ақшалай—заттай сыйлықтар, Құрмет грамоталары өз алдына.

— Бұл бригадада өз мамандығының шеберлері аз ба? Мысалы, тәжірибелі құрылысшы Т. П. Подуреваны алайық. Оның алдынан тәлім алуға қаншама жастар өтпеді десеңізші, — дейді, Шолпан ризашылық көңілмен.

Күн өткен сайын көркейе түсетін ҚазГУ қалашығына олардың сіңірген еңбегі аз емес. Сұлулыққа іңкәр жандар өз қолдарымен іске қосқан, әсем гимараттарға сүйсіне қарайды. Кеудені кернеген мақтаныш сезімін де жасыра алмайды.

Қыздардың жұмыстарына табыс тілеп, қоштасып шыққан кезде, ымырт үйіріле бастаған еді. Ұзай бере, жүректерді жарып шыққан асқақ ән естілді. Жаны жайсаң, еңбегі өнімді балауса жастардың күш-жігері, қажырлылығы қайран қалдырды. Нағыз асыл-мұқалмас, деген осы да.

Тіліме халық әні «Он алты қыз» оралды...

Иә, олар — 16. Көктем гүлдеріндей нәзік те, қайсар, айрықша көркем екенсіңдер, көктем мерекесімен, қыздар!

К. ЖУМАҒҰЛОВ,
журфактың II-курс студенті.

ВETERАН ПАРТИИ

Лидия Георгиевна Позднякова — ветеран партии, которая была удостоена почетного знака «50 лет пребывания в рядах КПСС».

Л. Г. Позднякова вступила в партию после демобилизации из рядов Красной Армии в ноябре 1921 года.

Всю свою сознательную жизнь Лидия Георгиевна посвятила пропагандистской работе, с 1938 года преподавала основы марксизма-ленинизма в Казахском государственном университете.

Сейчас Л. Г. Позднякова находится на заслуженном отдыхе.

Успехи гимнасток

Художественная гимнастика — одна из популярных видов спорта в студенческой среде. И по праву принадлежит только девушкам, которая состоит из красоты, молодости, легкости движений, грации, нежности, доброты и женственности.

В нашем университете художественная гимнастика получила большое признание, — говорит тренер Любовь Есеновна Коваленко. — Сборная КазГУ одна из сильнейших команд среди студенческих коллективов республики и страны. В состав команды входят шесть человек.

В конце января этого года в Днепрпетровске состоялся матч университетов СССР по художественной гимнастике, где сборная КазГУ вновь приобрела I место. Абсолютной чемпионкой стала мастер спорта Дина Мусина (III курс, филфака).

Второе место заняла студентка Тания Полевая (III курс, филфака). Третье место получила мастер спорта первокурсница биологического факультета Татьяна Матвеева.

1982 год для сборной КазГУ начался с больших выступлений. В

феврале прошло первенство ЦС СДСО «Буревестник» в Одессе, где команда Казахского республиканского Совета была в основном укомплектована спортсменками университета. На этих соревнованиях впервые выполнила нормативы мастера спорта Катя Феофанова (I курс геофак).

Но главное — ежедневные многочасовые тренировки не мешают спортсменкам учиться. Например, Леча Сотникова учится на «хорошо» и «отлично», является комсоргом III-группы химического факультета, подруги по команде тоже стараются не отставать от нее. И это говорит о том, что занятия спортом не только не мешают хорошо учиться, но и заниматься общественной работой, читать любимые книги, отдыхать...

Спортивный сезон только начинается. Впереди предстоят соревнования, как первенство облсовета «Буревестник» в Алма-Ате, республиканские студенческие игры в Чимкенте.

Хотелось бы пожелать нашим гимнасткам больших успехов в их спортивном мастерстве и учебе.

М. НУРТАЗИН,
(Наш корр.)

ДОБРОЕ СЕРДЦЕ

Гульсум Силейхановна много лет работает в Казахском государственном университете имени С. М. Кирова на кафедре иностранных языков. Добрая и отзывчивая она всегда и во всем помогает своим подопечным.

Любовь к английскому языку началась еще в школе — рассказывает Гульсум Силейхановна.

В Караганде, где я училась, у меня была замечательная учительница английского языка А. И. Смирнова. Она заинтересовала нас своим предметом. И английский язык для меня стал родным.

Гульсум Силейхановна ценит в человеке прежде всего порядочность, правдивость, стремление достичь свою цель. Она также — человек беспокойного характера. Еще будучи студенткой университета находилась в центре внимания своих однокурсниц. Была комсоргом группы, активно занималась общественной работой и студентки избрали ее делегатом XVIII съезда ВЛКСМ.

Гульсум Силейхановна часто бывает со своей группой в спорткомплексе, в театре и в походах...

— Мне интересно общаться со студентами и их проблемы не чужды. Ведь они много читают, проводят дискуссии — говорит Г. С. Сулейменова. — Хотелось бы пожелать, чтобы молодежь нашего университета повышала культурный уровень, в совершенстве знала какой-либо иностранный язык.

Современный преподаватель вуза живет делами студентов, не ставит грань между собой и молодежью.

Эти слова мы можем отнести и к самой Гульсум Силейхановне. Она опытный наставник, хороший специалист и просто — человек с добрым сердцем.

Х. ШАГВАЛЕЕВА,

студентка 4 курса факультета журналистики.

Есімі республика жұртшылығына кең танымал осы бір қадірлі аға туралы толғанбай сөйлеу мүмкін емес.

Иә, Мұсатай Бекболатұлы Ақынжанов — Қазақстанның тарих ғылымына салықалы зерттеулерімен үлес қосқан ғалым, тарихи тақырыпқа қалам тербеген жазушы, тіл ұстарту өнерін дамытқан шебер журналист, ұстаз, профессор. М. Б. Ақынжанов, міне осындай ардагер аға.

Ол өзінің ғылымға өрлеу жолын қатардағы журналист қаламгерліктен бастаған. Оның осы сапардағы алғашқы тырнақ алды еңбегі 1927 жылы жарық көрген «Жастарға үлгі» деген жинағы. Сол кезде Мұсатай аға Бесқарағай аудандық комсомол комитетінің секретары болып қызмет атқаратын.

КПСС қатарында — 50 жыл!

Ұстаз мерейі

Кейін ел Семейдегі «Қызыл дала» газетінің редакторы болып тағайындалады. Жазу өнеріне абзал аға өзін осы жылдарда мықтап шынайды. Оның «Шаруа жастары» деген тұңғыш әңгімесі 1925 жылы «Лениншіл жас» газетінде жарияланады.

Талапты да, ізденгіш жас 1933 жылы астанаға ауыстырылады. Мұнда ол Алматы қалалық партия комитетінің ұйымдастыру бөлімінің меңгерушісі, әрі секретары болып жұмыс істейді. Бұл жұмыстарда өзін көрсете білген өршіл аға 1938-1940 жылдары Қазақстан Компартиясының тарихи институтының директоры қызметіне жоғарылатылады.

Принципшіл де, турашыл партия қызметкері ел басына күн туған кезеңде қолына қару алып, Отанын неміс фашистерінен қорғауға аттанды. 1943 жылы Москвадағы жоғары әскери-саяси училищені бітіріп, 2-Белорусь майданы әскерлері қатарында соғысқа қатысты. Осындағы «Отважный воин» газетінде қызмет істеп, жауға қару мен қалам қуатын бірдей жұмсады. Сөйтіп, осы сапта ол Совет Одағының Маршалы К. Рокоссовский басқарған майдан әскерлерімен бірге Берлинге дейінгі жауынгерлік жолдан өтті. Сол бір қабырғадан қан кешкен жылдардың белгісі — «Германияны жеңгендігі үшін», «Варшаваны азат еткені үшін», «Берлинді ал-

ғаны үшін», медальдарі. Адамзат тарихы бұрын-соңды естіп-білмеген жойқын соғыс майданынан аман-сау, жеңіспен оралған Мұсатай Ақынжанов 1945 жылдан бастап С. М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінде ұстаздық етуді, лек-тегімен, толқын-толқын болып өсіп келе жатқан ұрпақтарды тәрбиелеуді мақсат етеді. Университетте сабақ бере жүріп, 1946 жылы кандидаттық диссертациясын сәтті қорғап шығады. Міне, осы кезеңнен бастап, ол ұзақ жылдар ұстаздық етті. Содан бергі жылдар абзал ағаның ғылыми да, әдеби де творчествосының кемелдену жылдары. Мұсакең қаламынап жазушы ретінде «Ыбрай Алтынсарин», «Исатай-Махамбет», «Сырым батыр», «Алтын сақа» сияқты жиырмадай пьеса-

туындады. Білгір ғалым ретінде «Қазақтың тегі туралы», «Қазақ ағартушыларының қоғамдық-саяси көзқарасының қалыптасуы», «Ыбрай Алтынсариннің өмірі мен еңбегі» деген ғылыми зерттеулері жеке кітап болып басылып шықты. Қазақ халқының шығу тегі мен қалыптасуы сынды ғылыми да, саяси маңызы зор проблеманы тұңғыш зерттеуімен республика жұртшылығының зор құрметіне бөленген ол бұл тақырыпты құрметті демалысқа шыққанға дейін одан әрі байытып, толықтыра түсумен шұғылданды.

Қазақ совет ғылымы мен мәдениетінің дамуына өзінің білімі мен дарынын сарқа жұмсаған ардақты ағамыздың Коммунистік партия сапында тұрғанына биыл 55 жыл толады екен. Осыған орай, Мұсатай Бекболатұлы «КПСС қатарында-50 жыл» значогімен наградталды. Жас ұрпақтың толқынды легінің 30 жыл бойына тәрбиелеумен келген қадірменді ағаға бұл партия мен үкіметіміздің көрсеткен зор құрмет-ілтипаты.

КПСС қатарында жарты ғасыр болу — абыройлы мерей, зор бақыт. Ұстаз ағаның тәлімін көріп, лекциясын тыңдаған, тәрбиесін алған шәкірттері оны осы шалқар қуанышымен құттықтайды.

Әбдікәрім ХАСЕНОВ,
тарих ғылымының кандидаты.

Қазақстанның Россияға өз еркімен қосылуына 250 жыл.

ДОСТЫҚТЫҢ ҚУАТТЫ КҮШІ

Қазақ жұртының Россия азаматығын қабылдау жөніндегі алғашқы тарихи документтерге қол қойылғанына өткен жылдың 10 октябрінде 250 жыл толды. Тарихи актіге қол қойылған осы кезеңнен бастап, қазақ халқының өмірінде шын мәнінде елеулі бетбұрыс жасалып еді. Мұнда, ең алдымен пролетариаттың ұлы көсемі К. Маркстың данышпандықпен пайымдағандай: «Россияның... Каспий теңізі және Орталық Азия... үшін цивилизациялық роль атқаруының» (К. Маркс и Ф. Энгельс, соч. М., 1962, т. 27, 241-бет) маңызы ерекше байқалған болатын. Бұл, әсіресе, 1861 жылғы реформадан кейін тіпті айқындала түскен. Осы реформадан кейін, самодержавие қазақ жерлерін басқарудың жаңа ережесін әзірлеп, оны әкімшілік және заңдық жағынан басқаруды бүкіл империялық тәртіпке көшірді. Бұл реформалар (1867—1868 жж.) Қазақстанды отар елге айналдыру мақсатын көздегенімен, өлкеде Россия экономикасы мен мәдениетінің кең таралуын тездетте түсті. Нәтижеде, бұл аймақ Россияның капиталистік өнеркәсібі үшін шикізат көзі, товар өткізетін рыногына айнала бастады. Павлодар, Ақмола, Орал, Семей, Петропавл т. б. қалалар өсті. Қарағанды, Риддер, Балқаш кен орындарында руда қорытатын шағын заводтар салынды. Мал шаруашылығы мен егіншілік өнімдерінің товарлығы артты. Ауыл шаруашылығы шикізаттарын өңдейтін өнеркәсіп орындары пайда болды. Сауда-айырбас үздіксіз ұлға берді. Семей, Қоянды, Атбасар жәрмеңкелерінің Россияның ішкі қалаларымен байланысы күшейді.

Капиталистік қатынастардың дамуымен байланысты, қазақ даласына орыстың демократиялық мәдениеті мен ғылымының ықпалы да артып отырды. Мұнда, әсіресе, П. П. Семенов-Тянь-Шанский, Н. А. Северцов, Г. Е. Грумм-Гржимайло, В. В. Радлов, Г. П. Аристов өлкенің тарихы мен экономикасына, географиясы мен мәдениетіне қатысты еңбектерін, саяхат күнделіктерін жазып қалдырды. Орыстың демократиялық мәдениетінің игі ықпалымен Абайдың, Ыбырайдың, Шоқанның ұлы тұлғалары тарих сахнасына шықты. Женген социалистік революция қазақ еңбекшілерінің шын мәніндегі бостандығын кепілдендірді. Адамзат тарихындағы тұңғыш социалистік мемлекетті құрушы ұлы адам — Владимир Ильич Ленин 1920 жылғы 26 августа қазақ еңбекшілерінің социалистік мемлекетін құру жөніндегі Декретке қол қойды. Бұл тарихи акті рухымен жігерленген қазақ еңбекшілері экономикада социалистік укладтардың берік орнығуы, түрі ұлттық, мазмұны социалистік мәдениетті дамыту жолында белсенді күреске жұмылды. Қазақ еңбекшілері орыс және басқа халықтардың көмегімен Қазақ Республикасының қоғамдық, экономикалық потенциалын арттыруда, өлкені индустриялы, колхоз-совхозды, аграрлы республикаға айналдыру бағытында батыл да, жігерлі шараларды іске асырды. Турксиб пен Балқаш, Риддер мен Қарағандыда өнеркәсіпті көтеру проблемалары алғашқы бесжылдықтар шежіресіне енді. Сонымен, бір мезгілде, социалис-

тік мәдениетті дамыту саласында да түбірлі революция жасалып жатты. Қазақ совет мәдениеті мен өнерінің С. Сейфуллин, І. Жансүгіров, Б. Майлин және Жамбыл мен К. Байсейітова қатарлы көрнекті өкілдері кең таныла бастады.

Қазақ және орыс халықтарының тарихи достығы Ұлы Отан соғысы жылдарында бұрынғыдан да жарқын көрініс тапты. Қазақ халқының коммунистік мұраттар мен советтік патриотизм сезіміне адал ұл-қыздары Советтік Отанының азаттығы мен тәуелсіздігі жолында ерлікпен шайқасты. Майданда Т. Тоқтаровтың, Ә. Молдағұлованың, С. Луганскийдің, Т. Бигелдиновтың, В. Ключковтың, М. Рабдуллиннің, М. Мәметованың, Н. Әбдіровтің, тылда Ы. Жақаевтың, Ш. Берсиевтің, Т. Құсембаевтың есімдері құрметпен атала бастады. Соғыстан кейінгі жылдары Қазақстанның экономикалық потенциалы барынша жоғары дәрежеге көтерілді. Ермак, Қапшағай станциялары, Соколов-Сарыбай, Лисаковск комбинаттары, Қарағанды металлургия заводы энергия мен темір, шойын, болат өндіретін индустрия алыптарына айналды. Тың және тыңайған жерлердің жаппай игерілуі Қазақстан ауыл шаруашылығының тез қарқынмен дамуын қамтамасыз еткен аграрлық революция болды. Бұл тұстағы мәдениеттің сипаты мен мазмұны халықтар мәдениетінің жақындасуынан, оның өзара бір-бірі байыта түсуінен, сөйтіп, біртұтас советтік мәдениетті жасауға үлес қосуынан көрінді.

Х. ӘБДІКӘРІМОВ.

На снимке: Солстка ансамбля казахских народных инструментов университета Маншук Нурғалиева.

Фото В. Ваколкина.

ЗАДАЧИ ПРОФСОЮЗОВ

18 февраля 1982 года в здании Государственного ордена Ленина академического театра опера и балета им. Абая открылся XII съезд профсоюзов Казахстана. Перед делегатами от профсоюзов работников просвещения, вузов и научных учреждений выступил министр Высшего и среднего специального образования Т. К. Катаев. Он рассказал о задачах, стоящих перед высшей школой по подготовке квалифицированных специалистов. В целях успешного выполнения решений XXVI съезда КПСС происходит стабилизация дневной, вечерней и заочной формы обучения. Производится модернизация учебных программ вузов, которая будет закончена в конце XI пятилетки. Новые программы позволят полнее учитывать требования, предъявляемые современным производством к выпускникам вузов. Т. К. Катаев в своем выступлении отметил, что необходимо активнее привлекать студентов к научно-исследовательской работе, начиная с младших курсов и больше

времени уделять самостоятельной работе.

ЦК Компартии Казахстана адресовал приветствие делегатам съезда, в котором оценивается деятельность профсоюзных работников и определены их основные задачи.

С отчетным докладом Казовпрофа выступил его председатель К. Т. Турысов. В докладе он большое внимание уделил вопросам выполнения решений XXVI съезда КПСС и XV съезда Компартии Казахстана, реализации задачи постоянной заботы о подъеме производства и о правах, интересах трудящихся. В выступлении особо подчеркивалось совершенствование социалистического соревнования, как главного метода воздействия профсоюзов на развитие экономики.

И мне, как делегату от профсоюзов Казахского университета, приятно было поделиться впечатлениями о работе съезда на факультете.

С. БИЖАНОВА,
студентка IV курса
химического факультета.

ВЛКСМ-нің XIX съезін лайықты табыстармен қарсы алайық!

ҚУАНЫШ ТОЛҚЫНДАРЫ

ВЛКСМ-нің XIX съезіне делегат құрбыларыңызды білесіздер ме? Білулеріңіз де, білмеулеріңіз де мүмкін.

Сонда да болса:

Аты-жөні: Гүлнар Қуанова,
Факультеті: тарих,
Курсы: IV.

* * *

...Гүлнар қатты қуанды. Күтпеген нәрсесі. Съезд делегаты болам деген ой үш ұйқаса түсіне кіріп пе? Жүрегі аузына тығылды. «Мен осыған лайықпын ба?» деп ойлады. Жердің Күнді жиырма шақты-ақ рет айналғандай ғұмыр кешіпті. ВЛКСМ мүшесі атанғанына да алты жылдан асыпты. Ақтөбе қаласындағы орта мектепті бітіріп, қазақ мәдениетінің қара шаңырағы — Қазақ университеті қабырғасында жүргелі де төрт жыл. Бірақ, бірақ... бұл — ойламаған нәрсесі. Өмір тарихында тұңғыш рет! Қалай қуанбасын?

Қуаныш иесін 418 аудиториядан іздеп тауып, сыр суыртпақтап, әңгіме сабақтадық.

Сұрақ: Сіз факультет комсомол

комитетінің секретары екенсіз. Комитет осы оқу жылында қандай жұмыстар атқарды?

Жауап: Иә, II курстан бері секретарьмын... Қоғамдық аттестациялау жұмысы айтарлықтай өтті. ФМПМ-мен достық кеші өткізілді. Жаңа жылды журналистика факультетімен бірге қарсы алдық. Студенттеріміз I семестрді жақсы аяқтады. IV курстың үлгерім көрсеткіші жоғары болды. Тәртіп бұзушылар саны азайды. Сұрақ: Көктем табалдырықтан аттады. Енді көктемде қандай жұмыстар кезек күтіп тұр?

Жауап: Қазақстанның Россияға өз еркімен қосылғанына 250 жыл толуына орай студенттердің ғылыми конференциясына әзірленудеміз. «Студент көктемін» де үлкен өрлеу үстінде қарсы алмақпыз. Саяси сатира театры тыңғылықты әзірленуде. Халық-аспаптар оркестрін құру, ССО отрядын құру қолға алынды. №1 балалар үйі шефтік қамқорлығымызда.

Мақсатымыз — ВЛКСМ-нің XIX съезін лайықты табыстармен қарсы алу.

* * *

Жуырда тағы да қуанды. ГДР-дағы достарынан хат келіпті. «Сүйікті Гүлнар, — депті олар, — Біздің сендерді, байтақ Қазақстанды, оның ішінде өзіміз жазда «Интеротряд-81» — де бірге жұмыс істеген бүкілодақтық маңызы бар құрылыс — КазГУ қалашығын соншалықты сағынғанымызды білсең ғой! Адамдары неткен арайлы! Тағы да бір барып, көргіміз келеді!.. «Содан соң хат соңында, сағынышты сәлеммен Ангелике Леше, Керстин Бем, Клаудия Гут деп қолдарын қойыпты.

Отыра қалып, жауап жазды. Өзінің Москваға — Отанымыздың жүрегіне жол шегетінін жазды. Одан кейін, осы жазда «Интеротряд-82» құрамында болып еңбек семестрін өткізетінін жазды. Кеудесінен тағы да қуаныш толқыны жүгіріп өткендей болды.

Қайрат ӘЛІМБЕКОВ,
журфактың II курс студенті.

ЯЗЫК ВОСТОЧНОЙ КУЛЬТУРЫ

Преподавание арабского языка в качестве основного предмета введена на филологическом факультете КазГУ в 1977 г.

Подготовка специалистов по этому языку обусловлена необходимостью предоставить квалифицированных преподавателей спецшколам республики, где проводится углубленное изучение арабского языка, а также — обеспечить республику собственными национальными кадрами востоковедов.

Арабский Восток и Казахстан связывают давние культурные традиции, уходящие корнями в раннее средневековье. Воздействие арабской культуры, особенно отчетливо прослеживается в казахской литературе и архитектуре зданий, построенных в средние века. Казахская интеллигенция со средних веков до 1929 г. пользовалась арабским языком и графикой.

В книгохранилищах Казахстана содержится огромное количество арабских, казахских рукописных текстов, в которых использован арабский шрифт.

Предстоит большая, кропотливая работа арабистов по описанию и изучению этих источников. Возможно, что они содержат важные сведения по истории, этнографии, культуре казахского народа, среди рукописей могут быть редкие арабские труды по различным отраслям науки.

Знание арабского языка необходимо также историкам и журналистам, чтобы иметь доступ к подобным документам.

В этом году состоится первый выпуск арабистов (10 человек). Они будут защищать дипломные работы, темы которых посвящены арабскому языку и литературе, востоковедению в Казахстане. Большой интерес вызывает дипломная работа студентки V курса З. Абединовой, проявившей умение серьезно работать с оригинальным текстом, не подвергавшимся ранее переводу. Тема ее работы актуальна: «Язык и стиль новелл марокканского писателя Ахмада «Баннани» (на примере сборника новелл «Фес в семи повеллах) — научный руководитель А. Б. Дербисалиев.

В последние три года на I курсе арабского отделения принимаются 25 человек. Прошедшие два года показали, что отсеив небольшой.

Причиной тому — несомненная заинтересованность студентов этой специальностью, старательность, упорство. Ведь изучение иностранного языка, как известно, требует, кроме наличия хорошей памяти, ежедневных самостоятельных занятий.

Значительных успехов в овладении арабским языком добились студенты Б. Атабаева, Ш. Қапшағая (IV курс), Е. Қалекенов, Ж. Сейтметова (III курс), Б. Жубатова, Ш. Амзеева, К. Сакиев (II курс), Д. Жубаниязова, К. Ламашарипов, З. Алпамысова (I курс).

Наряду с явными успехами есть у нас и проблемы, вызванные объективными причинами. Первой, среди них нужно назвать нехватку учебных пособий, отсутствие в нужном количестве оригинальных текстов арабской художественной прозы, сложность в приобретении арабских газет.

На качество знаний студентов, несомненно, отражается недостаточность часов. Арабистам необходимо читать курсы истории арабской литературы, средневековой, современной истории арабских стран, географии, культуры. В настоящее время читаются спецкурсы «Актуальные проблемы истории арабской классической литературы» (доц. А. Б. Дербисалиев) и «Арабская пресса» (асс. Жемкова Т. Н.).

Важнейший фактор в полноценном овладении языком — развитие навыков разговорной речи. Незаменимую роль в этом сыграли бы стажировки студентов в арабские страны, подобно тому, как это практикуется в других востоковедных центрах.

Необходим также активный контакт наших студентов, например, в рамках СНО, с арабистами восточных факультетов Москвы, Ленинграда, Ташкента, Душанбе. В марте этого года в Ленинграде состоится студенческая научная конференция. Готовится к участию в ней студент III курса нашего отделения Б. Омаров, где он выступит с докладом «Тема революции в творчестве алжирского писателя ат-Тахира Уаттара».

Ф. Х. МАМЕКО,
преподаватель арабского языка
филологического факультета.

Әдебиет, Беті

ЕСЕЮ

(Әңгіме)

Арман!..
Сол бір көктемнен бері осы есім-ді жадымда жаттап алғандаймын. Арман атын өлең жолдарынан ұшыратсам, немесе оны біреулер сөз арасында айта қалса, көңілім алаңдап қалатын. Қазір бір түрлі ойшыл, әрі мұңшыл болып кеттім. Жалғыздықтан жабырқау тартсам да, ешкім мазаламаса екен деймін.

...Жаз айының ыстықтан әуе айналып жерге түскендей бір күні еді. Түс ауған сәтте ауыл дүкеніне жақындай бергенімде, ту сыртымнан:

— Сәлеметсізбе! — деген дауыс естіді, жалт қарасам, көрші ауылдың баласы екен. Неге екені белгісіз, мен оны бұрыннан жек көруші едім. Жанында біздің кластың Бағланы бар. Біраз әңгіме айтып, әзілдесіп олар ұзап кете барды...

Көп ұзамай күз келіп, жаңа оқу жылы да басталды. Бағлан екеуіміз көрші отырдық. Ол алғашқы күні-ақ менің жүзіме жымындай қарап:

— Сенен бір нәрсе сұрасам, айтасың ба? — деді.

— Сурай ғой.

— Сен «Белесте» оқып жүргенде Арман деген баламен дос болдың ба? — деді.

Жүрегім дірілдеп, қып-қызыл болып кеттім.

Иә, мен сол кезде Арманмен дос болдым ба, жоқ па белгісіз, бірақ оның басқалардан маған жақын екенін сезетінмін. Бағланның сөзінен кейін мен оны көп ойладым. Одан келген хатты мән беріп оқып

жүрдім. Бірақ Арман хатынан Болаттың Бағланға айтқанындай сүйіспеншіліктің лебі байқалмайтын. Қыс аяқталды. Көктемнің алғашқы күні одан сыртына «Мәңгілік естелік» деп жазылған сурет алдым. Қарап отырсам, біз көріспеген сол жылдардың ішінде ол көп өзгеріпті...

Сол күні көзім ілікпей қойды. Бақсам, бұл менің «есею» көктемім екен. Кенет жүрегімді белгісіз қуаныш билеп, әрбір көктің қылтыя бой көрсеткені, ағаштардың бүршік жарғаны, күннің алауға оранып ұясына қонғаны, бәрі-бәрі маған ғана арналған сияқты боп көрінді. Сол көктем өміріме таусылмас қуаныш әкелгендей еді. Сонда мен алғаш рет балалық пен есеудің тоғысқан сәтін сезінгем...

Арманға деген сағынышым, көрсем деген аңсарым күннен-күнге арта берді. Мен оны шын сүйетіндігімді түсіндім... Бірақ... Бірақ...

Әдеттегідей ұлап-шулап, сабақтан шығып келе жаттық. Түстен кейін оқитын балалар қарсы жолықты. Олардың ішінен біреу:

— Самал,— дегеніне бәріміз жалт қарадық.

— Самал, саған Арман сәлем айтады, — дей бергені де сол еді, кенеттен туған қызғаныштан жүрегім дүрсілдеп кетті. Ар жағын естуге шамам келмей, жүгіре жөнелдім. Үйге келген соң ұзақ жыладым. Оның ескерткішке сыйлаған суретіне қарап отырып: «Арман, қош бол, сенің көңілің басқада ма еді? Үмітімді алмас қылыш-

пен үзіп түскендей болдың-ау... Арманым менің, қош!» деймін, өксік аралас назбен.

Міне, онжылдықты бітіргеніме екі жылдың жүзі болыпты. Ойлап отырсам, біз бір класта оқығаннан бастап-ақ, мен Арманды жанымға жақын көріпін. Қол ұстасып қыдырған алма бағы, жоталарға жарыса шығып терген жауқазып. Бәйшешек, бәрі-бәрі көз алдымда тек елес болып қалды. Оны сәби жүрегіммен жақсы көріп «ылғи жанымда жүрсе» деп армандаған екенім-ау!

Арманға деген сағынышпен үшінші көктемді қарсы алып тұрып, мен одан мәңгі алыстағанымды сездім.

Басқаға үйленіпті. Сенген жоқпын. Осы хабарды естірткен досымның бетіне қарап, қатып қалыппын...

...Содан бері де біраз уақыт өтіпті. Қанша жылдарды артқа тастап, өзгердік десеңізші. Алғаш Арман мені іздеп келетіндей көрінуші еді, енді ше? Тағдырға мойынұсынып қалғандаймын. Махаббат та, арман да, үміт те Арманмен бірге жоғалып кеткендей. Көңілім-алаң, қол ұстасқан қос құрбыға қызыға да, күдіктене де, қорқа да қараймын. Олардың да арманын басқа біреу жетегіне алып кетпесе екен, бір-бірінен адасып қалмаса екен деймін. Ал, үлкен «есею» жолын артқа тастаған мен, Арманға деген алғашқы пәк сезімді қасиет тұтып өтермін.

Бақыт НҰРҚАЛИЕВА.

ЖЕҢЕШЕ

Беу, жеңешем, жарқын мінез жайдарлым,
Мен өзіңе теңеу таппай ойландым.
Гүлге балап, Күнге балап өзіңді, Жетегінде отырамын ойлардың.
Жүрегімнен риясыз жыр ақты, Бақыт саған серік болсын тұрақты.
Жақсылықты жетелей бер әрқашан,
Бал-бөпенді жетелеген сияқты.
Назға толы сәл еркелеу қылығын.
Сендіреді сезімнің тұнығын.
Сен атайсың еркелетіп атымды, Маған да ыстық жеңге деген жылы ұғым.

Нурмира ӘЛІШЕРОВА,
журфактың I курс студенті.

ЭТО ИНТЕРЕСНО

В Казахском государственном университете работают 1954 женщины. Это преподаватели, лаборанты кафедр, библиотекари и другие.

Из 1954 женщин 279 — кандидаты наук, 10 — доктора наук.

В профессорско-преподавательском составе — 347 женщин.

Весенний мотив.

Фото В. Ваколкина.

Материнские глаза

Тихими аккордами звучит заглавная нежность весны. Промладным, свежим воздухом наполняет она утро. Солнечные лучи, словно теплые и добрые руки матери, ласкают первый день весны. А она, как дитя, удивляется окружающему миру.

Весна гуляет по улицам города и заглядывает в ее «глаза». В этих больших улыбочивых «глазах» города, она видит тысячи других, прекрасных женских глаз. И представляется ей глаза матери, ласкающей сына. Неповторимые, исцеляющие, родные очи, в которых отражено все; что может и знает человек. Гармония невысказанных материнских чувств тихой музыкой звучит в ушах Весны, наполняя все кругом удивительным сочетанием разнообразных тонов.

Ее глаза видели, как фронтовики дорогами шли сыновья, а дочери не покладая рук днем и

ночью работали в тылу, не зная предел человеческих возможностей. А после победы над врагом вся страна дарила букет благодарностей, и все лучшие цветы сложили к ее ногам.

И сегодня, когда белые голуби летают над голубым небом, идут навстречу Весне девушки. В их глазах тоже теплый свет, и кажется, что мелодично звучат тонкие струны, по которым лучи сыпятся в человеческий мир. Весна знает, эти девушки гордые, и она за них; чтобы все матери на Земле жили, дарили людям радость; доброту, тепло своих глаз только над мирным небом, который излучает все новые краски человечества.

И сегодня для них светит солнце, дарят в весенние дни цветы. И сегодня все говорят материнским языком: большое спасибо!..

Р. БУЛТИНОВА.

8 март Мерекелерімен Құрбылар!

Сыйлайсыңдар, қыздар-ау, серпің маған,
Ал, біріңе боламын мен күнде алаң...

Бәріңді де сүйемін! Тек біріңе Бөркімді алам!..
Сұлуыңдар — көктемгі гүлдейсіңдер,

Көк аттыны көзге де ілмейсіңдер. Білесіңдер бәрін де, және ештеңе Білмейсіңдер!..
Нұрларыңнан пысыды жалқау шыңдар,

Сол себепті бар жырға арқауыңдар
Қусыңдар-ау, о, қыздар, және өге, Аңқауыңдар!..
Алдарыңда дәрменсіз ұлы адамдар

Жылаған бар, қыздар-ау, құлаған бар!..
Жылапандар біреуді, өздерің де, Жыламандар!..
Білмесе де өзгері есімді ел, Сендер барсың шоғымды көсіп үрлер...

Ақ түтөкте лап етіп жанып кетсем,
Кешіріңдер!..
Бәріңді де сүйемін, елендеймін,
Дәл жеткізе алмаса өлең, мейлі.
Біреуінді сүюім арқылы мен,

АҢСАУ

Құстар да қайтты-ау тізбегін құрып, ақырғы сазын мирас қып, Күрсініп ауыр тірлікке деген махаббаты мен кимастық.
Жел ұйтқып көкірек-ұямда менің, Бейуақыт сезім шымырлап,
Көңілімде қалды сағыныш пенен орнаған ыстық сыйластық.
Кестелеп әлі даланы мынау келер-ау көктем тағы бір,
Билер-ау алда көгілдір сағым, жамылар мауыт тағы қыр.
Былырғы менің албырттау шағым,
Аңқаулау кезім келер ме,
Танысып былыр табысқан қыздың көңілде қазір қауы жүр.
Сағындым гүлді жұпарын жұтқан, сағындым мөлдір арайды,
Іркіліп нұры, тұнжырап сонау жерге бұл аспан қарайды.
Айналым көктем болмысымдағы найзағай уақыт екенсің,
Бір өзің үшін, шаттығым үшін айырбастар ма едім сан айды.

Б. ҰЛЫҚБЕКОВ,
журфактың 3 курс студенті.

Дәлелдеймін!..
Беу, қыздар-ай, жүректің ұлы досы,
Өздерің ғой көңілдің мұны-хошы...
Айтпаған да, айтқан да сияқтымын,
Шыным осы!

Қ. ӘБДІРАХМАНОВ.

СЕНІҢ КӨЗІҢ...

Жүрегімді қып-қызыл шоққа қарып,
Сенің көзің тұрушы еді көп қадалып.
Бір-бірімізге деген адал көзқарасты
Неге біздер, қалқатай, сақтамадық.
Сенің көзің жұмсартып ызғарымды,
Сенің көзің еріткен мұз-қарынды.
Жаның менен арыңның пәктігіндей,
Сенің көзің білмейтін қызғанды.
Сенің көзің керемет әдемі ғой,
Айта берер, таусылмас ән еді ғой.
Мөлдіреген түп-тұнық жанарыңда
Маған деген махаббат бар еді ғой?!

Мұратбек ДҮЙСЕНБЕКОВ.

МАХАББАТ САЗДАРЫ

Жанарыңда жарқ етіп жалын-ұшқын,
Жүзіңде тұр бір сұрақ жалыншты.
Жай тапқызбай, жаныңды жүдететіп
Не екенін ұқтың ба, сағыныштың?
Қайта оралу... жарамды жаза ала ма?
Ұмыт мені... Өтінем, мазалама!
...Жанарыңды мен жақтан ала алмайсың,
Өз өрлігің өзінді жазалады, ә?
Болмаған соң сезімде, сөзде тұрақ,
Тесіліп, қондырып ап көзге сұрақ
Қайтесің,
Көңілге шуақ төгер
Алыстан ағарады өзге шырақ...
Лена ТАҢБАЕВА.